

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 14 mars 1946 kl. 5 em.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 75, i vad densamma avser förslag till förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

Genom en den 15 februari 1946 dagtecknad proposition, nr 75, i vad densamma hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 18 januari och den 15 februari 1946, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m.

Beträffande nämnda författningsförslags lydelse hänvisas till utskottets hemställan.

I propositionen har vidare föreslagits, att riksdagen måtte antaga vid propositionen fogat förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Propositionen har i denna del hänvisats till lagutskott och tilldelats första lagutskottet.

Beträffande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen, i vad de hänvisats till bevillningsutskottet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Till behandling i detta sammanhang har utskottet upptagit följande i anledning av propositionen väckta motioner, såvitt motionerna hänvisats till bevillningsutskottet, nämligen

1) motionen I: 258 av herr *Bergvall* m. fl., vari i förevarande avseende hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta den ändringen i förslaget till förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m. att bolag, som före år 1945 avsatt medel till pensionsstiftelse eller annan personalstiftelse, skall äga rätt att vid i förslaget omförmäld taxering njuta avdrag för förenämnda överföring av medel med samma belopp, som årligen avsatts

för sagda ändamål före år 1945 och för vilket avdrag medgivits vid inkomst-taxeringarna, oberoende av om den i sagda förslag omförmälda skattereserven redovisas med oförminskat belopp eller ej, ävensom att vederbörande utskott måtte avfatta de erforderliga ändringarna i författningsförslaget; samt

2) de likalydande motionerna I: 259 av herr *Wehtje* m. fl. och II: 409 av herr *Wiberg* m. fl., vari i förevarande avseende hemställdts, att riksdagen för sin del måtte besluta att i den föreslagna förordningen med vissa bestämmelser angående aktiebolagens rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m. skall såsom ett tredje stycke intagas ett stadgande av i huvudsak följande lydelse:

»Konungen äger medgiva aktiebolag med avseende å dess särskilda förhållanden undantag från de ovan meddelade bestämmelserna och därvid föreskriva de villkor för undantaget, som prövas nödiga.»

I motionerna ha framställts jämväl yrkanden, avseende lagförslaget om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Motionerna ha i denna del hänvisats till lagutskott och tilldelats första lagutskottet.

Vad angår de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 258 och I: 259.

Beträffande det i propositionen framlagda förslaget till förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m. har *departementschefen* — efter en närmare redogörelse för innehållet i det genom propositionen samtidigt framlagda förslaget till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag — anført följande i statsrådsprotokollet den 18 januari 1946:

»Såsom framhållits i professor Nials promemoria och jämväl understrukits av flera remissinstanser skulle aktiebolag, som toge sina skattereserver i anspråk för överföring till vissa slag av pensionsstiftelser, jämlikt stadgandet i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen äga att vid taxeringen njuta avdrag för överföringen. En dylik avdragsrätt skulle kunna utnyttjas av sådana aktiebolag, som varken utdelade mer än sex procent av den behållna förmögenheten eller höjde utdelningen i förhållande till föregående räkenskapsår. Även om det i och för sig är önskvärt att bolagen överföra medel till pensionsstiftelser, synas bolagen likväl knappast kunna framställa befogade anspråk på avdragsrätt i det fall att överföringen avser medel, som frigjorts genom den av uppborädsreformen föranledda skatteeftergiften. Vid sådant förhållande och med hänsyn till den minskning i skatteunderlaget för stat och kommun, som skulle bliva följden om aktiebolagen i större utsträckning verkställde överföring av medel från skattereserverna till pensionsstiftelser, torde det få anses motiverat att meddela särskilda bestämmelser med avseende å avdragsrätten i nu förevarande fall. Dessa bestämmelser torde böra så nära som möjligt anknyta till de av mig tidigare föreslagna be-

stämmelserna. Sålunda torde i en särskild författning böra föreskrivas att, om aktiebolag i fastställd balansräkning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1944 eller senare, dock före den 31 december 1945, redovisat skattefond eller annan post avseende ogulden skatt, bolaget icke må — såvitt angår räkenskapsår som utgått den 31 december 1945 eller senare, dock före den 31 december 1947 — njuta sådant avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse eller annan personalstiftelse, varom i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen stadgas, med mindre skattereserven redovisas oförminskad. Jag torde i detta sammanhang få nämna, att jag övervägt att föreslå rätt för Kungl. Maj:t att, då förhållandena därtill föranledde, medgiva dispens från de nyss föreslagna bestämmelserna. Med hänsyn till författningens tidsbegränsade natur har jag emellertid ansett något egentligt behov av dispensrätt icke föreligga.»

Sedan förslaget till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag underställts lagrådet, har *departementschefen* härefter i statsrådsprotokollet den 15 februari 1946 anfört:

»Beträffande härefter förslaget till förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m. torde jag i detta sammanhang få fästa uppmärksamheten på att rätten till avdrag för avsättning till pensions- eller annan personalstiftelse icke uttryckligen reglerats i kommunalskattelagen i andra fall än sådana, som avses i punkt 2 av anvisningarna till 29 §. I denna anvisningspunkt meddelas bestämmelser om avdragsrätt för aktiebolag för överföring av medel till pensions- eller annan personalstiftelse, som avses i lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser. Emellertid har i praxis, under vissa förutsättningar, avdrag medgivits jämväl för avsättning till s. k. fria pensions- eller personalstiftelser. Det torde ligga i sakens natur, att därest inskränkning beslutas med avseende å rätten att njuta avdrag för överföring av medel till sådan pensions- eller annan personalstiftelse, varom stadgas i nyssnämnda anvisningspunkt, samma inskränkning skall — även utan uttrycklig föreskrift härom — gälla jämväl beträffande den i kommunalskattelagen icke särskilt reglerade avdragsrätten för överföring av medel till fria pensions- eller personalstiftelser.»

I motionen I: 258 har i nu förevarande avseende anförts bland annat följande. För det fall att avsättningen av medel till pensionsstiftelse eller annan personalstiftelse verkställts med andra än sådana medel, som frigjorts genom den av uppbördsreformen föranledda skatteeftergiften, komme den föreslagna bestämmelsen att verka obilligt. Så vore exempelvis förhållandet med bolag, som tidigare under ett flertal år avsatt medel för sagda ändamål och som på grund av redan gjorda pensionsutfästelser alltjämt fortsatte därmed. Där- est dylik avsättning ej gjordes med större belopp än under tidigare år, motiverades ej heller denna särbestämmelse med hänsyn till skatteunderlaget för stat och kommun.

I de likalydande motionerna I: 259 och II: 409 har till stöd för yrkandet om införande av en dispensbestämmelse anförts i huvudsak följande. Det kunde befaras, att den i propositionen föreslagna bestämmelsen komme att förhindra av behovet påkallade avsättningar för pensioneringsändamål och lägga hinder i vägen för bolagen att uppfylla sina pensionsutfästelser. Särskilt i det fall, att bolaget överfört skattereserverna eller någon del därav till reservfonden, syntes anledning icke föreligga att förvägra avdrag för motsvarande avsättning till pensionsstiftelse. Vidare måste det anses obilligt att förvägra avdrag för sådana avsättningar till pensionsstiftelser, som vore oundgängligen nödvändiga för säkerställande av ingångna utfästelser och detta i särskilt hög grad, om bolaget avtalsenligt vore pliktigt att verkställa dylika avsättningar under de räkenskapsår, lagstiftningen vore avsedd att gälla. Trots författningens tidsbegränsade natur borde därför en dispensbestämmelse införas.

Utskottet. Den i propositionen nr 75 föreslagna särskilda lagstiftningen om begränsning av aktiebolagens vinstutdelningar och vad därmed äger samband avser visserligen i huvudsakliga delar sådana frågor, vilka det icke åligger bevillningsutskottet att bereda, men vid behandlingen av det till utskottet remitterade förslaget till förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m. har utskottet självfallet tagit del av vad som anförts i propositionen samt i de i ärendet väckta motionerna jämväl i de hänseenden, i vilka granskningen av de föreliggande förslagen ankommer på annat utskott.

Beträffande nyssnämnda till bevillningsutskottet remitterade författningsförslag har departementschefen i propositionen i nu förevarande del erinrat om att aktiebolagen på grund av uppbördsreformen skulle bliva i tillfälle att utnyttja de genom sagda reform frigjorda skattereserverna bland annat till överföring till vissa slag av pensionsstiftelser, och att aktiebolagen för sådan överföring komme att erhålla avdrag vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt med belopp motsvarande vad sålunda överförts till pensionsstiftelse. Enligt departementschefens mening finge det anses motiverat att meddela särskilda bestämmelser om begränsning av avdragsrätten i dylika fall. Dessa bestämmelser borde gå ut därpå att, om aktiebolag i fastställd balansräkning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1944 eller senare, dock före den 31 december 1945, redovisat skattefond eller annan post avseende ogulden skatt, bolaget icke finge — såvitt anginge räkenskapsår som utgått den 31 december 1945 eller senare, dock före den 31 december 1947 — njuta sådant avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse eller annan personalstiftelse, varom i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen stadgades, med mindre skattereserven redovisades oförminskad.

Enligt utskottets uppfattning har det till utskottet remitterade författningsförslaget huvudsakligen karaktären av ett komplement till den i 3 § i förslaget till ny vinstbegränsningslag upptagna föreskriften, enligt vilken aktiebola-

gens fria förfoganderätt över de genom uppbördsreformen frigjorda skattereserverna i viss utsträckning begränsas. I likhet med departementschefen är utskottet av den meningen, att åtgärder böra vidtagas i syfte att hindra att avdragsrätten i anledning av överföring av medel till pensionsstiftelser utnyttjas i sådana fall, där det kan antagas att överföringen skett med anlitande av de till följd av uppbördsreformen frigjorda skattereserverna. Ett förhållande härav torde vara särskilt aktuellt under tiden fram till dess det nya uppbördssystemet blivit definitivt genomfört. Utskottet tillstyrker därför — under förutsättning att nyssnämnda föreskrift i förslaget till ny vinstbegränsningslag antages av riksdagen — att särskilda bestämmelser samtidigt meddelas om begränsning av aktiebolagens rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse.

Mot utformningen i propositionen av det till utskottet remitterade författningsförslaget ha erinringar framförts i de i ärendet väckta motionerna.

Sålunda har i motionen I: 258 yrkats den ändringen i författningsförslaget att bolag, som före år 1945 avsatt medel till pensionsstiftelse eller annan personalstiftelse, skulle äga rätt att vid i förslaget omförmäld taxering njuta avdrag för överföring av medel till sådan stiftelse med samma belopp, som årligen avsatts för sagda ändamål före år 1945, och för vilket avdrag medgivits vid inkomsttaxeringarna, oberoende av om den i sagda förslag omförmälda skattereserven redovisades med oförminskat belopp eller ej. Vidare har i de likalydande motionerna I: 259 och II: 409 yrkats, att i samma författningsförslag skulle införas en dispensbestämmelse, enligt vilken Kungl. Maj:t skulle äga rätt att medgiva aktiebolag med avseende å dess särskilda förhållanden undantag från de i författningen upptagna bestämmelserna och därvid föreskriva de villkor för undantaget som prövades nödiga.

Vad angår yrkandet i motionen I: 258 om rätt för aktiebolagen att erhålla avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse med belopp, motsvarande vad som tidigare avsatts för sådant ändamål, oavsett om skattereserven redovisats oförminskad eller icke, kan det enligt utskottets mening antagas, att det i regel icke torde föreligga några större svårigheter för bolagen att under den tid av två år, under vilken lagstiftningen enligt författningsförslaget är avsedd att äga giltighet, bibehålla skattereserven den 31 december 1944 oförändrad; och i dylika fall äro bolagen bibehållna vid sin hittillsvarande rätt att åtnjuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse. Vid sådant förhållande anser sig utskottet icke kunna tillstyrka, att i det till utskottet remitterade författningsförslaget införas ett generellt undantagsstadgande av sådant innehåll som angivits i nu berörda motion. I detta sammanhang vill utskottet emellertid understryka, att det i vissa fall beträffande nyssnämnda bolag skulle kunna föreligga sådana speciella förhållanden att det framstår såsom obilligt att bolagen — i strid med vad som tidigare gällt — icke beviljas avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse. Till denna fråga återkommer utskottet i det följande.

Vad härefter angår det i de likalydande motionerna I: 259 och II: 409 upptagna förslaget om införande av en särskild föreskrift om rätt för Kungl. Maj:t att medgiva undantag från bestämmelserna i nu ifrågavarande författningsförslag torde det visserligen kunna göras gällande, att en dylik dispensregel med hänsyn till författningens provisoriska natur synes överflödig, men å andra sidan anser utskottet sig icke böra bortse ifrån att sådana fall kunna tänkas uppkomma, där den föreslagna inskränkningen i avdragsrätten för överföring av medel till pensionsstiftelse verkar obillig. Härtill kommer, att i det förut omnämnda förslaget till ny vinstbegränsningslag upptagits ett särskilt stadgande om rätt för Kungl. Maj:t att medgiva undantag från bestämmelserna i sagda lag. På grund härav och ehuru utskottet finner det ur principiell synpunkt betänkligt att i skatteförfattningar införa vidsträckt dispensmöjligheter för Kungl. Maj:t, är utskottet likväl i förevarande fall — under förutsättning att dispensrätten tillämpas restriktivt — berett att tillstyrka, att det till utskottet remitterade författningsförslaget kompletteras med en särskild föreskrift om rätt för Kungl. Maj:t att med hänsyn till särskilda förhållanden medgiva undantag från de i författningen meddelade bestämmelserna. Att närmare precisera de fall, då en dylik dispens skäligen bör beviljas, torde icke vara möjligt. Emellertid må härvid framhållas, att beträffande sådana i motionen I: 258 omnämnda aktiebolag, vilka redan före år 1945 regelmässigt verkställt avsättningar till pensionsstiftelser, sådana speciella omständigheter kunna i vissa fall föreligga att det är rimligt, att dylikt bolag även i fråga om åren 1945 och 1946 berättigas åtnjuta avdrag för avsättningar av nyss angivet slag, oaktat skattereserven på grunder, som kunna befinnas godtagbara, undergått minskning. Även i de fall, där skattereserven eller del därav överförts till reservfonden eller tagits i anspråk för gäldande av krigskonjunkturskatt, synes den nu förordade dispensregeln kunna vinna tillämpning.

Utskottet tillstyrker sålunda det till utskottet remitterade förslaget till förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m.; dock föreslår utskottet, såsom ovan anförts, att till detta författningsförslag fogas en bestämmelse av innehåll, att Kungl. Maj:t äger medgiva aktiebolag med avseende å dess särskilda förhållanden undantag från nu ifrågavarande lagstiftning samt därvid föreskriva de villkor för undantaget som prövas nödiga.

Under återopande av det nu anförda får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 75, till den del propositionen hänvisats till utskottet, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt med bifall till de likalydande motionerna I: 259 och II: 409 — till den del dessa motioner hänvisats till utskottet — antaga följande såsom *utskottets förslag* betecknade

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

F ö r s l a g

till

förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m.

Härigenom förordnas som följer.

Har aktiebolag i fastställd balansräkning för räkenskapsår som utgått den 31 december 1944 eller senare, dock före den 31 december 1945, redovisat skattefond eller annan post avseende ogulden skatt (skattereserv), må bolaget, såvitt angår räkenskapsår som utgått den 31 december 1945 eller senare, dock före den 31 december 1947, vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke njuta sådant avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse eller annan personalstiftelse, varom i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen stadgas, med mindre skattereserven redovisas oförminskad.

I skattereserven skall anses ingå, förutom reservens belopp enligt fastställd balansräkning, jämväl belopp som bolagsstämman vid balansräkningens fastställande beslutat överföra till skattereserven.

Konungen äger medgiva aktiebolag med avseende å dess särskilda förhållanden undantag från stadgandet i första stycket och därvid föreskriva de villkor för undantaget, som prövas nödiga.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

B) samt att motionen I:258, till den del motionen hänvisats till utskottet, måtte av riksdagen — i den mån motionen i denna del icke kan anses besvarad genom vad utskottet i sitt betänkande här ovan anfört — lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 14 mars 1946.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Wahlmark, Sjödahl*, friherre *De Geer, Ekman, Wehtje, Björnsson, Axel Ivar Anderson, Wetter* och *Ramberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Hagberg* i Malmö*, *Olsson* i Gävle, *Sandberg, Sundström* i Skövde, *Andersson* i Dunker*, *Olson* i Göteborg, *Ohlsson* i Kastlösa, *Bladh* och *Johansson* i Mysinge.*

*) Icke närvarit vid justering av betänkanDET.

Reservation

av herrar *Wehtje, Björnsson, Axel Ivar Anderson, Wetter, Sandberg* och *Olson* i Göteborg.
